

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА VIII • БРОЈ 142. • 10. ФЕБРУАР 1979.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

СЈЕДНИЦА ОПШТИНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ САВЕЗА КОМУНИСТА

СУШТИНА САМОУПРАВНОГ ОДЛУЧИВАЊА

Самоуправне интересне заједнице морају у правом смислу постати мјеста где се слободна размјела рада оства рује путем самоуправног спо разумевања између радничка у области материјалне производње и у друштвеним дјелатностима. Неодрживо је стање да се доходак у друштвеним дјелатностима и даље остварује путем унапријед утврђених стопа доприноса, независно од стварног до приноса повећању производности друштвеног рада, што је суштинска препрека бржем спровођењу Устава и Закона о удруженом раду. Битну суштину самоуправног организовања мора да представља ширина одлучивања, тј. укључивање што већег броја радних људи и грађана у процес одлучивања о свим питањима и интересима на најширој друштвеној основи, конституовано је на XX сједници Општинске конференције СК поводом анализа актуелних питања остваривања слободне размјене рада у самоуправним интересним заједницама друштвених дјелатности, функционисања делегатског система у Скупштини општине и ефикасности органа управе.

Сједници су присуствовали, поред чланова Општинске конференције, Анђелко Ковачевић, извршни секретар Предсједништва ЦК СК Црне Горе, и Живко Смоловић, друштвено-политички радник у ЦК СК, затим се кретари ООСК, директори ООУР-а и руководиоци орга на управљања и стручних служби самоуправних интересних заједница у области друштвених дјелатности.

Залажући се за доследније практично остваривање уставног принципа слободне размјене рада, Љубо Лијешевић, предсједник Комисије за политички систем, у уводном излагању посебно је нагласио да стварање

организационо-правних претпоставки и институционално успостављање самоуправних односа у овој области, само по себи није доволно, већ је неопходна континуирана идејно-политичка акција свих субјективних снага на целу са СК, у циљу брже, оживотворења уставних определења. Несумњиво је да је у досадашњој пракси остварен значајан корак напријед, што нам омогућава да, на основу стечених знања, искуства и рјешења Закона о удруженом раду, критички сагледамо стање и тенденције у самоуправном интересном организовању на подручју наше општине, са становништвом циљева које развијањем овог вида социјалистичких самоуправних односа морамо постиći.

Учесници у дискусији указали су да досадашња пракса функционисања делегатског система у самоуправним интересним заједницама друштвених дјелатности, и поред одређених позитивних резултата, показује да још нису успостављене адекватне везе између делегације, делегата и делегатске базе. Основне слабости у функционисању делегатског механизма су недовољно ангажовање делегата у скupштинама и задржавање стarih односа. Ово одсуство потпуне повезаности делегата у скupштинама самоуправних интересних заједница са својом изборном базом, ограничава, истовремено, овладавање удруженог рада дохотком који се издава за задовољење заједничких потреба. Процес остваривања самоуправног споразумевања између вијећа корисника и давалаца услуга у пракси се не спроводи досљедно. Није у дољној мјери заступљена широка одлучивања већ се предложени програми усвајају углавном на нивоу скupштина и извршних одбора СИЗ-а, а радици у удруженом раду су најчешће посматрачи збивања, сма трајући да је вијкова обавеза само да издавају одговорајући принос у виду одређене стопе до приноса за финансирање појединачних дјелатности.

Недељко Далочевић говорио је о потреби студиозијег при ласа питања финансирања корисника друштвених представа, односно давалаца услуга. Умјесто буџетског начинија финансирања, сада се средства формирају у СИЗ, где скupштине, на

основу планова и програма корисника представа, врше њихово финансирање, али се поставља питање: да ли се може говорити о примени слобodне размјене рада, ако су средства лимитирана и да ли су услуге које пружају корисници представа адекватне потребама удруженог рада који их финансира?

По ријечима Крста Марковића, стручне службе СИЗ су не доволно оспособљене, па би тре бало сагледати могућност њиховог реорганизовања у смислу да једна стручна служба опслужује више заједница. Очијењено је да информисање радних људи и грађана о раду у области друштвених дјелатности мора бити много ефикаснија, непосредније и благовременије, као би, на тај начин, учешће удруженог рада у остваривању слобodне размјене рада било на више нивоу. Даље је закључено да један број делегата и члanova делегација још није у дољној мјери упознат са својом одговорном и сложеном улогом, па би питању њиховог идеолошко-политичког оспособљавања требало посветити одговорајућу пажњу.

ЕКОНОМСКИ ПРОБЛЕМИ У ЦЕНТРУ ПАЖЊЕ

На сједници су разматрана и актуелна идејно-политичка питања текуће економске стабилизације, продуктивности рада и економично сти пословања. Чињеница да су у прошлој години остварени добри резултати не смије бити разлог за самозадовољство (само три ООУР-а су пословала с незнјатим губитком), већ је неопходно покренути организовану друштвену и идејно-политичку акцију, на основу претходно припремљених програма, у циљу остваривања квалитетних промјена и постизања већег степена продуктивности рада и економичности привређивања.

У уводном излагању се кретар Општинског комитета

Основни задатак СК

Укључујући се у расправу, Анђелко Ковачевић је изнио мишљење о потреби давања приоритета рјешавању актуелних задатака у економској сferи. Недостаје пракса цјеловитijeg сагледавања стања у основним организацијама удруженог рада, са становништвом остваривања планова развоја, што говори да смо као субјективне снаге ван своје друштвене функције. Због тога бављење економским политиком је основни задатак СК, чиме, наравно, не слаби улога осталих друштвено-политичких снага у превазилажењу насталих проблема.

Централни проблем наше економске политике данас — како са становништвом економског развоја, тако и са становништвом развоја социјалистичких самоуправних односа — управо је у томе што перманентно слаби материјална основа самоуправљања. Уколико се на том подручју не поправи стање, самоуправљање ће све више постати привид, а све мање реалан друштвени однос.

Неоправдано се губи из вида врло значајана област размјене рада између радника у организацијама удруженог рада и радника у радним заједницама заједничких служби. Ту се још увијек економски потрхавају технократизам и као начин мишљења и као начин владања. На том питању мора се више радити и указивати на конкретне путеве превазилажења постојећих односа, јер је рјешење проблема у тој сferи један од основних проблема економске стабилизације. Требало би на нивоу општине имати конкретне програме ликвидације свих видова прекомјерне потрошње по сваком субјекту, и у области материјалне производње и у области друштвених дјелатности.

та СК Жарко Миковић је говорио о манифестованим слобodним односima у политици расподјеле дохотка, као и о неискладу између расподјеле дохотка и неких видова потрошње, што проузрокује негативне посљедице у односу на репродукциону и акумулативну способност организације удруженог рада и на сужавање материјалне основе развоја самоуправљања. То је подручје друштвено-економске активности у којем морају отпочети промјене на линији јачања материјалне осnovе удруженог рада и успо

(Наставак на 2. страни)

План „Зета филма“

СНИМАЊЕ СЕ „13. ЈУЛ“

На трећој сједници новизабраног Радничког сајвјета „Зета филма“ донијета је одлука о учешћу у производњи филма „13. јул“ и прихваћена улога извршног предсједника. Одлучено је да се учествује у производњи и преузме извршна дистрибуција новог домаћег филма „Дуванска знак“ режисера Боре Драшковића.

Донијет је план радне организације за 1979. годину, прихваћен друштвени договор о организацији, финансирању и дјелокругу рада Центра за макистичко образовање у Будви и додијелена посебно спортичким друштвима и СИЗ-у културе и науке.

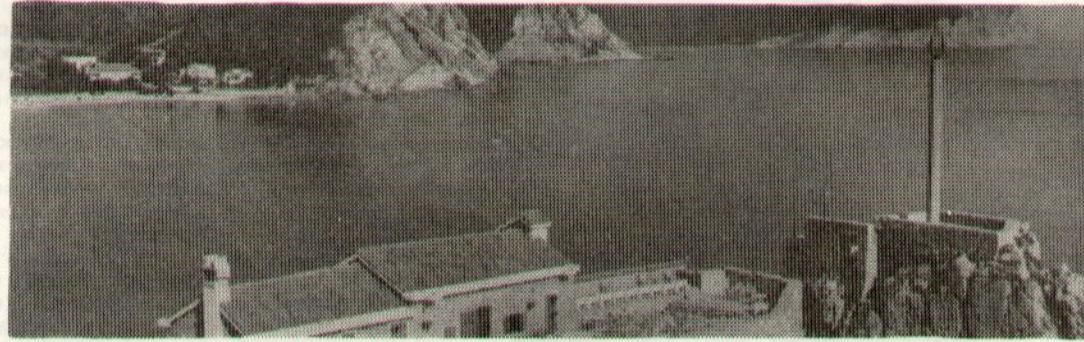
Као ријетко када, море је крајем јануара било изузетно бурно — таласи су се „пропињали“ и до врха бедема Будве

Снимио: Вукосав Ракочевић

У МЈЕСНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ ПЕТРОВАЦ

СВЕСТРАНА АКТИВНОСТ и добра сарадња са свим друштвено-политичким и привредним субјектима на мјесном подручју основна је карактеристика рада Мјесне заједнице Петровац на Мору. Чим смо прекорачили праг новог Друштвеног дома, у којем су смештене канцеларије готово свих друштвено-политичких организација, културних институција и спортских друштава, наметнула нам се утисак да би било не-природно када би постојао разлог за давање било какве другачије констатације о раду ове Мјесне заједнице. Јер, друштвени живот и рад у Петровцу не датира од јуче, нити од формирања Мјесне заједнице, рекли бисмо, ни од прије тридесет и пет година. Он има своју дубоку традицију. — Још много прије стицања репутације ексклузивног љетовалишта на Јадрану, када на мапама није ни убиљежавано као географски појам, ово мало насеље рибара, виноградара и печалбара било је познато као мјесто у коме се одвијао интензиван и разноврстан друштвени живот и чији су житељи увијек тежили нечим бољем и прогресивнијем. Подсјетимо се прве комунистичке општине на Јадрану, прве читаонице, туристичког друштва „Приморје“, друштва пријатеља Петроваца — све је то егзистирало прије више од пола вијека. И традиција се, разумљиво, наставља. Петровац и његова Мјесна заједница очигледан је примерја да у мјесту, у коме је међу грађанима увријежен смисао и воља за послове од општег интереса, не може доћи до успаљивања ни партијске ни било које друге друштвено-политичке организације или форума. У таквој атмосфери нема бојазни да неће заживјети и самоуправљање и друштвено договарање, а лакше се рјешавају друштвени проблеми и проблеми мјеста, грађани једноставније остварују своја уставна права и савјесније извршивају обавезе према заједници.

ТРАДИЦИЈА НИЈЕ ИЗНЕВЈЕРЕНА

Споменик палим борцима у Петровцу

ТРИ КРУПНА ЗАДАТКА

Навешћемо само неколико примјера који илуструју како се приближава власт и

грађани ту, у мјесту, могу да остваре своја права и ријеше све управно-правне и друге спорове. Предсједник Скупштине општине и предсјед-

ИНДИЈАНИЦА ИЛИ?

Пошта у Петровцу одавно је „уско грло“, нарочито у љетњим мјесецима у току којих се број становника повећа за неколико пута. Када је ООУР ПТТ саобраћаја Будва обезбиједила средство и набавила нову телефонску централу, искрснуо је проблем: уређаји се немају где инсталацији, јер у службеном просторијају на станицу радник Поште Павле Јокановић.

Крајем прошле године радна организација је Јокановићу додијелила двособни конфорни стан у новој згради „Нерин“, али он је одбио да се усели, јер је мањи за 9,69 квадратних метара од просторија које посједује у згради Поште. Да би се постигла сагласност с Јокановићем, одржало је разговор, коме су присуствовали Драго Мијовић, предсједник Мјесне заједнице, Раде Грегорић, предсједник Извршног одбора, Крсто Вукотић, секретар, и управник поште Петровац на Мору. Том приликом Јокановић је пристао да се исели у просторију Поште и усели у новододијељени конфорни стан од 60 квадратних метара, с тим да добије писмену гаранцију да ће му се додијелити стан од 69,69 квадратних метара када буде изграђен. О овоме је направљено и службена забиљешка.

Међутим, два дана након постигнутог договора, Јокановић је дошао у Мјесну заједницу и обавијестио предсједника Савјета Драга Мијовића да одустаје од договора и да не намјерава да се исели из просторија Поште, наводећи неке породичне разлоге.

У Мјесној заједници се питају: до када ће Јокановић изволијевати и хоће ли уређаји нове телефонске централе и следеће сезоне стајати у пакетима?

управа радним људима и грађанима. На подручју Мјесне заједнице једанпут мјесечно, а по потреби и чешће, организују се судски дани. Тако

ник Извршног одбора с начелницама одјељења органа управе сваког првог понедељка у мјесецу, у просторијама Мјесне заједнице, разговара

„Кисикана“ Конституисана у ООУР

ФАБРИКА ЗА ПРОИЗВОДЊУ КИСЕОНИКА И АЦЕТИЛЕНА, позната у овом крају под именом „Кисикана“, све до почетка 1979. године пословала је као потон Фабрике за производњу техничких гасова „Гоч“ из Краљева.

Примјењујући одредбе Закона о удруженом раду, радни људи овог колективиза опредијелили су се и досадашњи погон конституисали у ООУР „Технички гасови“ у саставу радне организације „Гоч“. Не ради се о формалном престројавању, већ о спровођењу политике Здружене радне организације „Техногас“, а то је: да се паралелно са усвајањем нове технологије у производњи и примјени техничких гасова развијају и унапређују и одговарајући самоуправни односи у удруженом раду. Као и до сада, радни људи ове Фабрике ангажоваће се на што досљеднијем спровођењу такве политike.

Зато што јој је локација у Петровцу, ООУР „Технички гасови“ има обавезу снабдијевања цијelog подручја СРЦГ техничким гасовима, што значи да треба да подмирује његове тренутне потребе и да планира развој и потрошњу на дугорочном основи. Исто тако, ова организација има задатак да као специјализована организација нуди савременија рјешења у свим фазама коришћења техничких гасова и да налази нове примјене, чиме треба да задовољи шири друштвени интерес, а себи да обезбиједи бољу перспективу.

Мало се, можда, зна да технички гасови чине веома значајну карику у цјелокупној индустриској производњи наше Републике. Ово доволно говори каква је одговорност радних људи ове ООУР, поготову кад се зна да се технички гасови, у гасној

фази, могу лагеровати само у количинама дневне потрошње и да до застоја испоруке ни у ком случају не би смјело доћи. Пошто су се конституисали у ООУР, радни људи овог узорног колективица раде на утврђивању основа за уређење друштвено-економских односа унутар ООУР, у првом реду, у управљању средствима, распоређивању дохотка и чистог дохотка и основа за расподјелу средстава за личне дохотке. У вези с тим доношена су нормативна акта, а највише пажње поклоњено је Правилнику о награђивању према резултатима рада. При нцип да се плаћа искључиво рад, односно стварни учинак веома је заступљен, али примјена Правилника показује да је потребно и даље радити на његовом усавршавању.

Овакви односи — како је истакао директор ове ООУР Војо Медиговић — могу суштински заживјети само активним учешћем и стварним доприносом сваког радника који има удружен рад у „Техничким гасовима“. У том правцу усмјерена је цјелокупна активност свих друштвено-економских и политичких фактора у радној организацији „Гоч“, односно у ООУР „Технички гасови“ у Петровцу.

M.

НЕЋЕ БИТИ ЗИМЕ БЕЗ ФИЛМОВА

— у Петровцу вишне неће бити зиме без филмова — рекао нам је Никола — Коле Грегорић, до мајин у Друштвеним дому и киноапаратер. Недавно је набављена комплет на кинотехнику за приказивање филмова. Вриједност апаратуре износи пе-десет милиона стarih динара. Набављена је и разглансна станица.

Велику помоћ пружила је „Зета филм“. Поред опреме за љетњу башту, ова радна организација је купила и опрему за Друштвени дом у вриједности 25 милиона стarih динара, пренијела основна сре-дства — комплетну кинотехнику за љетњу башту. Осим тога, дала је бесплатно филмски репертоар од 1976. до краја 1979. године.

објекта долази обезбеђење простора за све врсте спорта у оквиру Дома, уређење град ског стадиона и других објеката. Стадион је већ завршен. У финансирању ових послова, поред Мјесне заједнице, учествовала су и радне организације. Тако је ООУР „Палас“ учествовала са 70.840, ООУР „Петровац“ са 40.840, „Лучице“ 60.840, „Хемпро“ 55.840, СИЗ за изградњу и уређење општине Будва 30.000 динара. На тај начин обезбеђено је 258.360,00 динара, а разлику до 353.260,00, ко-лико је стајало санирање градског стадиона, покрила је Мјесна заједница из својих средстава.

Следећи проблем на чијем се рјешавању морамо ангажовати јесте завршетак хотела „А“ категорије у центру града, који је започет прије седам-осам година. Ту у непосредној близини плаже стоји градилиште огађено тарабама, које је постало градско сметлиште и представља ругло града. Надамо се да ће наши угоститељи пронаћи могућности да се овај објекат заврши.

И на крају да истакнемо — прошле сезоне је у акцији „Бирамо најбоље 78“, коју је организовао Туристички савез Црне Горе, Петровац про глашан за најљепши туристичко мјесто на црногорској ривијери и добио Златну повељу. То је, поред Новембарске награде ослобођења Будве, коју је Мјесна заједница Петровац добила прије двије године, још једно признање за успјешне резултате и до-принос развоју туризма наше општине и Републике. Ове године Мјесна заједница Петровац ће се укључити у велику акцију коју организује Савезна конференција ССРН „Тражимо најбољу мјесну заједницу у изградњи спорско-рекреационих центара“. В. СТАНИШИЋ

ДОСТА ГОСТИЈУ У „Интернационалу“

Посљедњих неколико година хотел „Интернационал“ не зна за мртву сезону. У њему сваке зиме борави велики број гостију, па се може рећи да је он, уз „Маестрал“ једини угоститељски објекат на подручју наше општине који се бави зимским туризмом.

Прошлог мјесеца „Интернационал“ је био скоро пун гостију. Да је то тачно говори податак, који нам је саоп-

тио директор Љубо Лијешевић, да је од укупно 580 лежаја, са колико „Интернационал“ располаже, до 5. фебруара 492 било попуњено. Поред приступачног пансиона од 175,00 динара у двокреветној, односно 195,00 у једнокреветној соби, гости у овај хотел привлаче чисте и загријане просторије, затворени базен с топлом морском водом, као и добра услуга.

M.

АКТУЕЛНО

Доношење закона о евиденцији некретнина

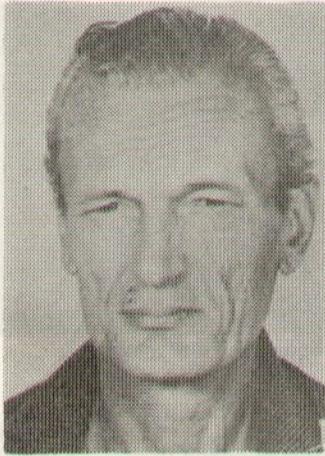
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ БУДВА покренула је иницијативу за доношење закона о јединственој евиденцији некретнина, која би омогућила упроставање свих поступака за доказ и заштиту својине. С тим у вези обратили смо се Петру Стругару, општинском јавном правобраноцу, и замолили га да за читаоце нашег листа објасни значај ове иницијативе. Одазивајући се нашој молби, друг Стругар је рекао:

— Суштина сваког друштвеног уређења одређена је карактером својине над средствима за производњу. Ово, другим ријечима, значи да својина над средствима за производњу представља централно питање сваког друштвеног система, па и нашег и да, према томе, друштвена својина представља материјални основ егзистенције и развоја друштвено-економских и самоуправних односа.

У питању је проблем друштвених својина охватајући појом некретнина и стварања евиденције као основног заштитног услова овог дјела друштвених добара. Значај друштвених својина посебно је наглашен у Уставу на начин што је она проглашена једном од основних институција.

Брзи раст друштвених својина на непокретностима није у истој мјери праћен развојем система заштите ових добара, те се управо на том питању запажа текуна раскорака. Друштвена својина је нов облик својине и нова појава коју региструјемо и штитимо застарјелим правним нормама или, још горе, старим и неадекватним правним правилима.

Скупштина општине — уочавајући значај, тежину и сложеност проблема и одговорност за заштиту ових вриједности — у више махова, и посебно на посљедњој прошлододишњој сједници сва три вијећа, доносила је закључке о покретању иницијативе за доношење закона о јединственој евиденцији некретности. Разлоги за овакву иницијативу су вишеструко оправдани.

Петар Стругар

не евиденције искључује могућност ефикасне заштите друштвених својина, чиме се омогућава да се она злоупотреби.

Начело тачности земљишних књига нагрижено је неажурношћу саме књиге у толикој мјери да је оно прерасло у своју супротност, па се, због оваквог стања, појављује тежак несклад између правног и фактичког стања. Ово, другим ријечима, значи да је евиденција стајала онако како је установљена за вријеме Аустро-угарске или су промјене вршene према одлукама донијетим у оставинском поступку, док је фактичка својина, било наслеђена или правним послом, прелазила на друга лица. Посљедица оваквог начина вођења евиденције на непокретности јасно се може сагледати у чињеници да на подручју општине има 4.500 фактичких власника, док их у земљишним књигама има око 18.000! Ради потпунјег објашњења, истичемо да у новом катастарском премјеру има 45.000 парцела, а у земљишним књигама 65.000! Овим поређењем уочава се један раскорак између катастарске и земљишне књижне евиденције, односно други несклад између правног и фактичког стања.

Разлика је очигледна у томе што на једној страни имамо застарјелу, неажурну и неприкладну земљишну књигу којој, нажалост, због правног третмана, признајемо снагу евиденције и доказа о својини, док је на другој страни, уз знатне друштвене напоре и улагања, извршен нов катастарски премјер с примјеном најновијих научних и техничких достигнућа из ове области, са прецизним величинама и карактеристикама земљишта и других некретнина и тачним реги-

стром посједованог стања, али је све то без снаге ма каквог доказа о својини: у земљишно-књижном систему не служи ни претпоставци о својини, те, иако тачна, ова евиденција служи само као додатна или помоћна! Овакво стање не одговара ни физичком а још мање друштвено-правним субјектима или, боље рећи, не одговара никоме. Да би се јасније сагледале посљедице оваквог стања евиденције можемо навести неколико примјера.

Закон о експропријацији проводи се на некретнинама које се у земљишним књигама претежно воде на умрла лица. Пошто она не могу примити рјешења о експропријацији, а не могу се на њих ни жалити, она правно не могу бити субјекти поступка. Фактички власници, међутим, немају право жалбе, па се рјешења на чудан начин оглашавају правоснажним, а накнада се исплаћује помоћа свједока стварном власнику.

Закон о узурпацији је немогуће примјенити, јер, иако је тзв. честица земље укњижена као друштвена својина, у земљишним књигама се не воде површине, те се правно не може утврдити о којој се површини ради, нити да ли има узурпације и, уколико је има, у ком обиму је друштвена својина узурпирана.

Наводимо и начин на који се остварује први промет. Врло често се и на најмањој честици води 20 до 30, па и више сувласника, претежно преминулих. Да би фактички власник остварио своје право потребно је да надлежном суду тужи све земљишно-књижне власнике (живе и умрле), али само тако што се умрли прогласе несталим да би им се поставио старалац и на тај начин, како-тако, добила странка у спору ради остварења само процесних претпоставки за суђење.

Ови примјери истакнути су да би се у извјесној мјери исказalo колико оваква евиденција намеће потешкоћа и фикција у поступцима.

Ваља напоменути да је у великој мјери разрађен систем друштвених самозаштите путем првих регулатива и разник контролних институција које обавезују на одговоран однос према друштвеној својини и вођењу тачне евиденције и правног основа њеног стицања. Овим прописима наложена је и обавеза редовне годишње инвентаризације, чак, и ситног инвентара, док, на другој страни, евиденцији о некретнинама није поклонјен ни минимум пажње о чему довољно говори подatak да од ослобођења до данас није донијет ни један пропис о начину вођења евиденције у земљишним књигама. Имајући све ово у виду, може се рећи да је иницијатива Скупштине општине Будва оправдана и добродошла и да је као такву треба подржати.

ТЕМА
ДАНА

Изградња станове у нашој општини

На састанку општинских органа, у мјесној заједници, или партијској организацији, када се помене стамбена проблематика, расправа постаје знатно живља. Говори се да у нашој комуни има лица без крова над главом, да се гради добра станове најмијењих тржишту, али да је затајила солидарност — једном ријечју да у станбеној политици треба увести више о теми која занима многе наше грађане.

Станови, њихова изградња и подјела већ дуже времена тема су дана у Будви. Имајући то у виду упутили смо се у Комунално-стамбено предузеће да чујемо нешто више о теми која занима многе наше грађане.

ВИШЕ СТАНОВА

— Истини је да се о изградњи, одржавању и подјeli станове већ дugo прича, да је било пропуста и да су неке примиједбе оправдане. Исто тако, постignuto је доста запажених резултата, нарочито у задње вријеме, и да бих више о томе говорио — забљежили смо ријечи Гавра Милачића, руководиоца ОУУР за изградњу и одржавање станове у Комунално-стамбеном предузећу, која обавља послове за Самоуправну интересну заједницу становаша.

Формирањем СИЗ становаша, 1976. године, уведен је више реда у стамбеној политици, што је најvažnije, од тада се гради више станове за раднике. До тада су радне организације издвајале по 4% од бруто личних доходака за станове

и та средства задржавале код себе. Нешто станове је грађено, али не колико би требало и за оне који су најутроженији. Након формирања СИЗ становаша, радне организације издвајају по 6% од бруто личних доходака, таја средства Заједница обједињава и она служе као основа за почетак изградње нове зграде или стамбеног блока. Радне организације издвајају и додатна средства за станове најмијењих њиховим радницима.

У задње вријеме гради се приличан број станове, баш за радне луде наше комуне. Недавно је у Петровцу на Мору усвојено 40 породица у нову стамбenu зграду. То су радни луди из организација удруженог рада подручја Петровца. У Будви је завршена нова зграда с 30 станове, а ускоро на Будванском полу око ње изградња блока с 200 станове у коме ће кров над главом највећим дијелом добити радници.

Највећи купац станове је „Монтенегротурит“, односно ОУУР „Бечијка плажа“, а затим друге организације из области туризма и угоститељства. Најмање станове купују колективи чије су дирекције ван подручја наше комуне. Тамо запосленi по 10, 15, па и 20 година немају стана, а да за то никога не „богија глава“.

ИНТЕРЕСОВАЊЕ
ПРИВАТНИКА

Будва је одувијек привлачила људе из разних крајева наше земље. Многи су у њој изградили своje кућe, а добар број их је купио станове. Интересовање за куповину станове је све веће, можда највеће од када је овај град постоји.

— У овом тренутку код нас је регистровано око 1000 захтјева за куповину станове, — истиче Гавро Милачић. — Око 30%

су исељеници из наше земље који живе у Сједињеним Америчким Државама, Аустралији, Канади и по земљама Европе. Жељeli bi da se vrate i naštane u Budvi. Svi zaинтересовani su de gotov novac, što je u ovom trenutku i veoma важно, jer može poslužiti kao osnov za početak izgradnje. I pak, svima se ne može udovoљiti, pogotovo ne odjednom.

— Размишљали smo o ovim захтјевима i с њима упознали другove u Скупштини општине. Предлагali smo da godišnje za tržište gredimo po 50 stanova, a ostalo da radne kolektive. Međutim, dogovoren je da gredimo 80% za potrebe udruženog rada, a 20% za tržište. Casic je ispravno da naјveći broj radnih ljudi dobije stanove, ali treba grediti i što više stanova odmah uplatiće gotovinu, a s njem se priprema teren za stambenu zgradu. Na taj начин они некako kreditiraju udruženi rad. Praktički, postoji velika korist od pojedinačnosti koja želi da se naštane u Budvi i o tome treba još razgovarati i odrediti dinamiku gredne, koja bi bila najbolja, prvenstveno za udruženi rad komе je potrebno naći više stanova, a koji teško izdaje dinaр за sve skuplju izgradnju.

СОЛИДАРНОСТ

Дуго времена се причало о томе како је затајила солидарност у буџанском комуналном, једној од најбогатијих у нашој земљи. Док су запослени у већим радним организацијама некако и стизали до крова над главом, они у мањим колективима, чија је

акумулација незната, чекали су годинама боље dane. Чини се да су их напоном и дочекали.

— Од формирања СИЗ становаша до данас за солидарност су издвојена четири милиона динара. Та средства смо орочили и добили око де сет милиона. Почекла је изградња стамбене зграде која ће имати 33 стана. Успјели smo да почнемо градњу овога броја становица, захваљујући, прије свега, помоћи радних колективи из наше комуне. Наиме, Комунално-стамбено предузеће, Електро дистрибуција, Скупштина општине ослободили су гради у обавеза на име комуналнија, електрике и другог, па је она јефтинija. Примјера ради, квадратни метар у овој згради стајаће 7000, а у осталим од 10.000 до 11.000 динара.

Зграда која се подиже из средстава солидарности, греба да буде завршена за 22. новембар — Дан ослобођења наше комуне. Општинско синдикално вијеће ће размотрити ситуацију у колективима који немају средстава за станове и сачиниће листу оних који треба да се уселе.

Удруživanje средстава на бази солидарности треба и убудуће његовати. Сваких че три-пет година могла би се акумулирати прилична средстава и изградити по једна

стамбена зграда у којој би станове добили они којима не могу помоћи радни колективи.

С. ГРЕГОВИЋ

ЗГРАДА
СОЛИДАРНОСТИ

На Скупштини СИЗ-а за стајање, која је одржана 17. јануара, потписан је уговор о уступању радова на изградњи зграде солидарности у насељу Подкошљун Грађевинском предузећу „Рад“. Донијета је, такође, одлука о начину финансирања изградње овог објекта, који ће имати десет једнособних и 23 двособна стана.

Како нам је саопштио секретар Општинског вијећа синдиката Милорад Дапчевић, станови у згради солидарности биће јефтинији од оних у другим стамбеним јединицама за око 30 одсто по квадратном метру стамбене површине.

Јефтинија цијена постигнута је захваљујући солидарности и разумијевавању неких радних организација и других субјеката који су дали своје учешће око припреме терена, израде пројекта и дојдјеле земљишта...

ПЕТ ГОДИНА РАДА РЕХАБИЛИТАЦИОНО-РЕКРЕАЦИОНОГ ЦЕНТРА

Више бриге о здрављу гостију и грађана

Рехабилитационо-рекреациони центар у хотелу „Интернационал“ слави ове године мали јубилеј — пет година постојања. За то вријеме кроз њега је прошло неколико хиљада пацијената из наше земље и иностранства који су се успјешно опорављали.

КАДАР И ОПРЕМА

Да подсјетимо: Центар се састоји из два дијела — амбулантног и Одјељења физикалне терапије. Запошљава једног љекара, двије медицинске сестре, физиотерапеута и чистачицу. Широк је спектар болести од којих се људи овде опорављају. Побројимо их: хроничне реуматске болести, дегенеративне болести, зглобова и кичме, болести периферног нервног система (неуритиси и неуралгије), посттрауматска стања,

сметње циркулације, хронични бронхитис. Медицинска опрема којом Центар располаже изузетно је богата. Да би љекар могао брже и ефикасније да одреди дијагносту, на располагању му стоје: рентген са ТВ монитором, ЕКГ апарати, спирометрија, осцилографија, лабораторија. Терапија се састоји из електро и хидротерапије. Да би се обије успјешно изводили, ту су интерферентна струја, интерферентна вакум масажа, микроталаси, ултразвук, Кварц-Солукс лампа,

галванизација, фараадизација, електрофореза, четвороћелијске купке, галванска када, подводна масажа, кнајп туш, затворени базен са топлом морском водом и отворени базен, такође с морском водом. Поред тога, ту су још парафини, гимнастичка сала, сауне, мануелна масажа, инхалације и акупунктура.

— Гости су мањом инострани — Финци и Немци — каје нам управник Центра др Владимир Поповић. — Највише долазе у мају, септембру и октобру, док је посјета у осталим мјесецима мања. Рањије су гости из Западне Њемачке били главни пациенти, међутим сада знатно мање долазе, јер је измијењено доста у начину плаћања услуга на штету пациентата.

СТАТУС

У Центар долазе и пациенти из наше земље. То су мањом пензионери из Београда, Новог Сада, Крушевца, Шапца и других места који се одмарaju током јесени, зиме и пролећа и користе услуге ове установе. Долазе и Будвани које упуњују Дом здравља преко својих комисија, мада не у већем броју. Шта више, у последња четири мјесеца нико није упућен преко Дома здравља на рехабилитацију у Центар.

— Сарадња с Домом здравља је добра, она се остварује већ дуже времена, али, чини се, треба нешто учинити како би се наши капацитети више и боље користили, истиче др Поповић. — Ми послујемо у саставу ОУР „Словенска плажа“ — налазимо се између туризма и здравства. Требало би, по мом мишљењу, да се повежемо с неком здравственом установом, јер једино тако наша установа може напредовати, једино тако могу долазити пациенти у већем броју код нас на лијечење и рехабилитацију.

Пацијенти су задовољни

Гости који долазе у хотел „Интернационал“ и користе услуге Рехабилитационо-рекреационог центра, најмање се осјејају пациентима. У току пријеподнога обаве терапију, потом одлазе у своје собе и остатак дана проводе у просторијама хотела — уз музiku и у шетњи градом. Рехабилитација тече веома успјешно, о чему свједоче хрпе писама које др Владимир Поповић добија од оних којима је помагао. Јављају се из различних крајева: највише из СР Њемачке, Финске и Шведске. Пуни су хвале и обећавају да ће поново доћи.

Тако, на пример, Косара Калембер из Београда већ седам пута долази, јер је терапија била толико добра да се њено здравствено стање знатно побољшало. Маргарет Петерс из Клевеа у СР Њемачкој пише да ће опет доћи, а њен земљак Ото Семлер захваљује на великој бризи цијелог особља. Адолф Цамензинд из Швајцарске пише да се његово здравствено стање много поправило и да су му његови љекари савјетовали да опет дође у Ценар, где се неколико дана успјешно опоравља. Слично је писмо и Швеђанке Едит Ваган, која каже „да је пронашла идеално место за одмор и праву установу где лијечи своју болест“.

— Пишу, поздрављају и јављају нам када ће доћи, како бисмо им резервисали место у хотелу. Највише се јављају они које сам лијечио акупунктуром: пишу да су нестале несносне мигрене, да се осјејају добро и да ће ускоро опет на терапију код мене, каже др Владимир Поповић.

Све присутнији у друштвеном животу

Општинска конференција ССО усмјерила је своју активност ка што ефикаснијем и бржем реализацијом одлука усвојених на конгресима СКЈ и СК Црне Горе, СУБНОР-а и Савеза социјалистичке омладине.

Предсједништво ОК ССО је у протекла три мјесеца било иницијатор ангажовања омладине, настојећи да укључивајем већег броја младих, који су по генерацијској основи везани за Савез социјалистичке омладине, доприносе остваривању програмских задатака. Масовност и ширина фронта на коме наступа ова друштвено-политичка организација треба да и у будућем карактерише њено присуство у рјешавању свакодневних друштвених задатака.

Крос-такмичење, одржано новембра мјесеца поводом Дана ослобођења наше општине, резултат је залагаша основне организације ССО Мјесне заједнице Будва I. Спортска такмичења организована су и на подручју Петровца и Бечића. Тамо је на тениским и фудбалским теренима омладинска организација положила један испит у организовању натjeцања.

Своје организационе способности млади су испољили задњих дана протекле године, када су — уз разумевање, спремност на сарадњу и изражену сусретљивост радних људи ОУР „Хотели Бечићка плажа“ — организовали дочек Нове године. Сви они који су имали прилику да те вечери наврате у просторије хотела „Монтенегро“ сложиће се да је овај кутак одисао младајачким весељем, радошћу, непосредношћу, пристојношћу и конкретним понашањем.

ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИЧКА ШКОЛА

У оквиру Центра за марксистичко образовање, формираном при Општинском комитету Савеза комуниста, почела је да ради Омладинска политичка школа као један од облика идеолошког уздизања и оспособљавања младих. Педесет њених полазника имају прилику да упознају теоријске основе наше друштвено-политичког система. Она, међутим, неће бити једини вид идеолошко-политичког рада с младима. Од марта мјесеца по новом почине циклус предавања Борбине политичке школе, која сада има нешто дугожијачи облик и карактер. Више организоване и марксистичке трибине.

ВЕЋИ УТИЦАЈ МЛАДИХ

При предсједништву ОК ССО недавно су, као његова стална тијела, формиране комисије за појединачне и области друштвеног живота. Њихово оснивање мотивисано је потребом ширег и квалитетнијег утицаја младих у свим друштвено-политичким сферама.

Комисије за идејно-политичко образовање и информисање, за друштвено-економске односе, за организацију и кадровско јачање, за науку и културу и образовање, за спорт и физичку културу, за народну одбрану и друштвени самозаштиту, за добровољни омладински рад и за рад с друштвеним организацијама управо су облици организованог и свестраног дјеловања младе генерације.

Настојећи да својом активношћу одговоре постављеним обавезама и увиђајући неопходност елементарне обавијештености, млади сматрају неопходним издавањем једног гласила којим би се могли представити широј јавности. Зато ће од фебруара мјесеца Општинска конференција ССО издавати билтен који ће бити доступан свима који покажу интересовање за упознавање са свакодневном активношћу омладине.

ШТА СВЕ КОЧИ РАД?

— Поред тога што имамо добру опрему и врло савјетнике, јављају се по-тешкоте, које нам некад кочије рад — прича др Поповић.

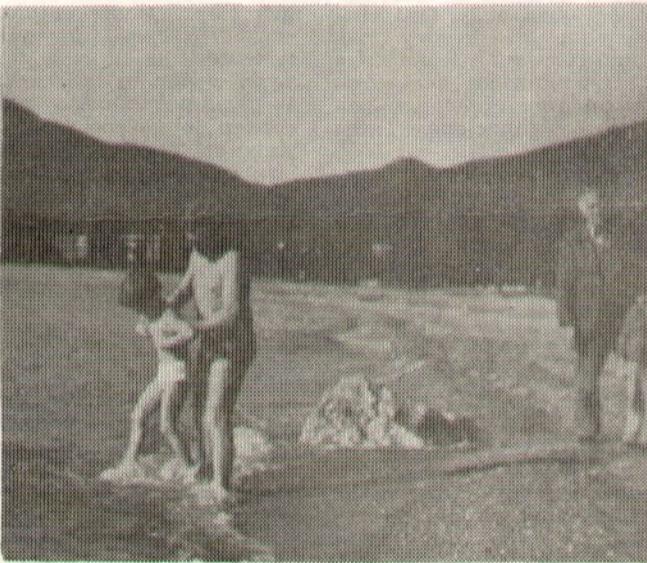
— Често нестајање струје и мијењање напона највише нам смета. Тада се кваре апарати који су веома скупи, а, што је најгоре, не можемо обављати започету терапију.

И још нешто због чега гости врло често негодују: немам право да пишем рецепте. Пацијенти који су гости хотела, а долазе из других европских земаља не могу то да схвате — љекар, а не може написати рецепт. Не знам због чега је то тако, када њихове социјалне организације плаћају љекове и остало. Старац и старица треба да из хотела иду до Дома здравља, изгубе подсје времена док објасне од чега се и где лијече, па да им се испише рецепт на основу кога подијек из апотеке.

То би се, заиста, могло поједноставити.

У СЛИЦИ И РИЈЕЧИ

Купачи у сред зими

Вјеровали или не, овај снимак направљен је у јануару — у вријеме када је температура у цијелој земљи била испод нуле, а у неким крајевима и до минус 20.

У Будви је тога дана било ведро и сунчано. Истински, сунце је било „зубато“. Ипак, овај гост, шетајући са синчићем Словенском плажом, није могао одољети изазову мирног и бистрог мора. Помислиће неко да је Скандинавац, а није — из Панчева је.

СНИМИО: Владмир Станишић

НЕМА БУТАНА

Тих истих дана, као и у читавој нашој земљи, пред продавницом бутана у Будви је ред потрошача који су често узалуд чекали гас.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

УЗ 85-ГОДИШЊИЦУ СМРТИ ВОЈИСЛАВА ИЛИЋА

Стихом се борио против неправде

ПРЕТЕЧА МОДЕРНИХ ПЈЕСНИКА нашег вијека, Војислав Ј. Илић (1860—1894) обогатио је нашу поезију новом формом и новим мотивима. Складни и грациозни, његови стихови теку као широка мирна ријека, а свака његова пјесма подсећа на филигрански рад. Волио је отмени мир и јасне линије, а, у исто вријеме, као да је тражио пријежиште у некој врсти орловског индивидуализма, који надлијење стварности, живот и људе који живе по својим инстинктима и своме осјећању, по својој слободној вољи и у окриљу природе и њене дјевичанске љепоте.

Живио је веома мало — његови вијек трајао је тек трећину људског вијека — свега 34. године. Књижевним радом бавио се петнаестак година и за то вријеме створио пјесме трајне приједности, обиљежавајући својим дјелом читав један период који је, не без права, назван по његовом имену војиславизам.

И тако кратак живот проживљен је у мукама. Од најранијег дјетињства болешљив, будући пјесник провео је до своје петнаесте године између четири зида. Школу је нередовно похађао, а када је „стга на своје ноге“ био је учитељ, коректор државне штампарије и вицеконзул у Приштини. Вријеме у коме је живио није било наклоњено по његовом, осјећајном и осјетљивом пјеснику. Рано је изгубио жену, кћерку Буре Јакшића, и дјецу.

Као што каже у пјесми „На Тичару“, која подсећа на бајку, презирају је насиљнике цијelog свијета. Истину љубив, стихом се борио против неправде и насиља, упадао у партијске размирице и борбе. Пјесма „Маскенбал на Руднику“ одвела га је на оптуженичку клупу, па је за изјвесно вријеме морао да напусти домовину. Савјест свога доба, шибко је и исмијавао апсолутистичку владавину посљедњих Обреновића и био пјесник слободе. Његов борбени став огледа се у пјесму „Пјеснику“:

Твоје речи, увек смеле,
Нек пламене буду стреле,
које порок бију широм,
па ма био заогрнут
и ритама и порфиром!

У пјесми „Из бележника“ читамо сљедеће стихове:

Упалићемо букињу
слободе

Место лојаних
новинарских свећа —
а њезин пламен није
тако мали,
он може, музо, небо да
запали.

Тугу ћу своју поклонити
робу

И гробовима отаџбине
своје,

Да силен јекне усклик за
слободу

С усаном твојим и са лире
твоје.

Безумно, страсно, са
осмехом и плачећим
оружаним мржњом на
тиране,

С букињом, лиром и са
брзим мачем

Прослављаћемо

осветничке дане —
и као звона гремећемо

тада

Са равних поља и са
барикадама.

Према ријечима Јована Скерлића, оно што је било главно у поезији Војислава Илића јесте његова интим-

на, лична поезија — рефлексивна, меланхолична и елегична. У чланку „Гдекоја о Војиславу“ његов брат Драгутин Илић истиче да је основ на карактеристика Војислава љеве душе била незадовољство према самоме себи, својој околини и времену у коме је живио. А Скерлић пише да је меланхолија пјесници била условљена разним околиностима — здравље му је било рђаво, живот неодређен и неизвестан, материјалне породичне невоље стално су га пратиле. Зато је, сањајући о вјечној хармонији, спокојно тражио у поезији, успоменама и прошlosti. Као каже у пјесми „Госпођици Н.“, „младост и живот салје, сан“ па се повлачио у пјесничке снове. У ствари, поезија је за њега била уточиште пред грубостима и ругобама спољњега свијета и, у исто вријеме, извор заборава.

Тражећи инспирацију за своје стихове у славној прошlosti, пјесник се повлачио из свијета који га је окружио вео, и то потпуно, на свим линијама и у свим правцима. Он је бјежао у све земље и сва доба, тако да његова поезија има више космополитског него и код једног ранијег и каснијег пјесника.

Војислав Илић одбацивајући претјерано субјективну поезију, реторику, причања о себи, а тражио музикалну, складну, отмену и дискретну позицију, која је изнад свега

Војислав Илић

СТАРЧЕВА ТУГА

Што звони песма лагана.
Кроз нему ову ноћ,
Ил, тебе зове, драгана?
Ил' вишу славу моћ?

Зумбул се земљи савио,
Па снева лепши свет,
— А лептир крилом узвио,
Па љуби нежни цвет.
О, тајне пуно све је ту,
Све живи чудним сном,
Милину супа небо сву
Над лепом земљом том!

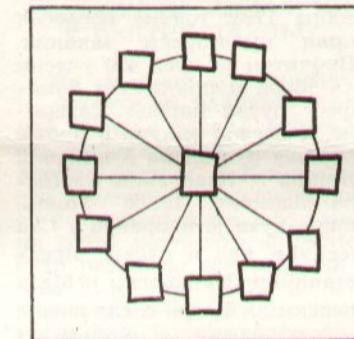
А песма грми, премире,
Ко уздах срца моз,
И тоне пада — умире
Крај тумсног гроба твој.

елегична. Умјесто „божанствене страсти“ романтичара, он више воли мирноћу и дискретност осјећања пјесника предромантичарског обраста.

Болна, језива музика одазвања у многим Војислављевим пјесмама. У „Посланици пријатељу“ он пише о јесени која се приближује и малгуштини која пада на „вртове његових дана“, о хладном, чудном вјетру, што му „душу простира“ — вјеснику који јавља да „долази јесен права“. Такве су му пјес-

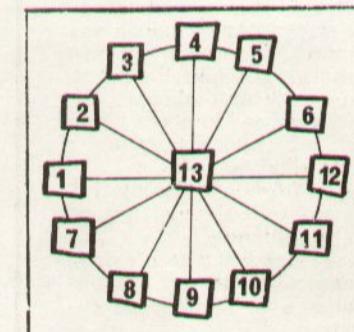
ме „Суморан дан“, „Сиво суморно небо“ и „Упозн јесен“. Док кроз пуста поља јауче вјетар, а све је суморно, блатњавим друмом полако се креће погребна поворка... Тако описује природу овај ненадмашни мајstor, а ти описи представљају изразе његових осјећања и распложења. Ко не памти бајку нашег дјетињства, „Зимску идилију“, и незаборавну слику када у собици весело пущкаја пламен, а кроз тишину до пири налети сњежне олује и шкрипају дрвених волујских кола?

Војислав Илић пјеваја је с подједнаком снагом о својим елегичним осјећањима и о личностима и догађајима из прошlosti. Опјевао је Перејеву смрт, Тибула и Овидија, аргонавте на Лемносу, ахаскес чете пред Тројом, Коринтску хетеру и Тамару са Кавказа, мотиве из Шпаније, Португалије, Енглеске и са Балтика... И у тим пјесмама, које имају дах и чарегзотике, он се показао као ујмјетник несвакидашњег фромата.

У сваком од тринаест квадратића треба уписати по један од 13 првих природних бројева, али да збир свака два квадратића, који се налазе на истом пречнику буде 13 односно збир свака три квадратића да буде међусобно једнак.

Уколико нисте успјели, ево и рјешења:

И САМ БИ ЖЕЛИО ДА ЗНА

Француски филозоф Монтескије боравио је у гостима код неких својих пријатеља. Једног дана, послије доброг ручка, Монтескије рече до мачину:

— Смишао живота састоји се из свега неколико ствари од којих је једна, без сумње, јело.

— А које су остале? — упита домаћин.

— То бих и сам желио да сазнам — одговори уздушни филозоф.

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

Земља свештеника Јована

Од пропasti Карthagine па све до XIX вијека за унутрашњост афричког континента није било готово никаквог интересовања. Тек пошто су њиме почели да крстаре бијели мисионари, проналазачи и за њима војсковође Африка је почела да буди интересовање Европејаца. Прије тога о Егиопији, држави која је постојала скоро двije хиљаде година, кружиле су само легенде по европским дворовима, међу морнарима и пустоловима. Причало се о некаквој хришћанској држави у срцу Африке, о земљи свештеника Јована, која је обиловала златом и драгим камењем.

У XV вијеку морепловачи Бартоломео Дијаз заинтересовају португалски двор за до тада неиспитану Африку и њена огромна природна богатства, чакон че га је учинио покушај да се унутрашњост црног континента што темељише испита. ПЕДРО ДЕ КОВИЉАС и АЛФОНСО ДЕ ПИАВА, обожијаца Португалци и морепловци, добили су 1482. године задатак да се распитају за државу свештеника Јована. Прави од двојице, преобучен у Арабљанина, крстар је Африком и 1490. године стигао на двор етиопског владара. Одушевљен земљом и људима, он је одлучио да се не враћа у Европу. Тридесет година касније друга португалска експедиција под војводом РОДРИГА ДЕ ЛИМЕ затекла је Ковиљаса као оца породице, ожењеног Етиопљаником.

НАСТАНАК РЕНТГЕНА

Крајем прошлог вјека њемачки физичар Рентген случајно је открио нову врсту зрака чија је таласна дужина неупоредиво мања од свјетлосне и, наравно, није видљива. Назвао их је X — зрацима и констатовао да они пролазе кроз картон и кроз танки лим. За откриће ових зрака Рентген је добио Нобелову награду — прву која је додијељена за откриће у физици.

У цијеви из које је претходно исисао ваздух Рентген је био поставио дводесет електроде. Једна од њих је исијавала електроне, а друга их је примала убрзане усљед великом брзином налетали на другу електроду извијали су зраке које је проналазач уочио. Утврдио је да се они одликују изузетном продорношћу и да пролазе кроз човјечије тијело, при чему их само донекле апсорбују кости. Због тога се кости могу видjeti на екранима који хватају X-зраке.

Доста времена је прошло док није утврђено да су X-зраци опасни по здравље ако се примају у великим количинама. Они, наиме, разарају ћелије ткива, па се то њихово својство користи за разарање ћелија рака. Иначе, X-зраци веома тешко продиру кроз олово, па се тај метал користи за заштиту љекара и особља које тим зрацима рукује.

ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА

Несвакидашњи бројеви

Десетоцифрени број 4 936 271 605, у коме се појављује свих десет цифара, при дијељењу са 9 даје симетричан количник:

$$4\ 938\ 271\ 605 : 9 = 548\ 696\ 845$$

Наводимо још два десетоцифрена броја који имају исту особину — да им се подијељенима са 9 количник чита једнако сличјева надесно и здесна налијево. То су бројеви: 2 165 904 378 и 2 934 815 607

Сада ћемо навести четири необична десетоцифрена броја:

$$2\ 438\ 195\ 760$$

$$3\ 785\ 942\ 160$$

$$4\ 753\ 869\ 120$$

$$4\ 876\ 391\ 520$$

У сваком од ових бројева појављују се цифре од 0 до 9 и то свака само по једанпут, а уз то сваки од тих бројева дјелив је свим природним бројевима од 1 до 18, то јест са 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 и 18. Уверите се у то!

Ево једног питања: може ли се 1 000 000 000 (милијарда) добити множењем двају природних бројева од којих ни у једном нема ни једне нуле?

Одговор на ово питање добићемо користећи се једино неким основним знањима из алгебре, која ће нам омогућити да лако изаберемо тражене бројеве чији је производ милијарда.

Рјешење гласи:

$$1\ 000\ 000\ 000 = 10^9 = (2 \times 5^9 = 2^9 \times 5^9 = 512 \times 1\ 953\ 125$$

Сада нам неће бити тешко да и број 1 000 000 000 000 000 разложимо на два чиниоца од којих ни у једном нема ни једне нуле. Рез

Скупљач награда

Желько Батута, радник ООУР ПТТ у Будви, учествовао је у бројним такмичењима на 1500 и 2000 метара, организованим у част Дана ослобођења општине Будва, рођендана ЈНА, затим на градилишту пруге Шамац — Сарајево, спортичким играма поштанских радника Црне Горе у Никшићу и на савезном такмичењу у брзом ходанju на Палићу.

Поред бројних диплома, награда и признања, Желько је освојио три пехара.

На слици: Са уручивања Златне медаље у част преславе 34-годишњице ослобођења Будве — у средини је Желько Батута.

В. Ракочевић

ВИШЕ ЗЕЧЕВА У ЛОВИШТИМА

У проријеђена ловишта на подручју наше комуне пуштени су зечеви који треба да се намноже, како ловци не би узалудно одлазили у лов.

Набавили смо неколико десетина зечева из Велике Плане и пустили их по острву Свети Никола код Будве — каже председеј дник Ловачког друштва Никола Ђуричковић. — Биће

то резерват где ће се зечеви извјесно вријеме множити, а потом ћемо их пусти у планине у залеђу будванске ривијере.

По ријечима Вида Копитовића, секретара Друштва, набавиће се и друга дијвљач — поред осталог и јаребице, срне и још неке дивљачи.

С. Г.

Кутак за разоноду

Анегдоте

МАТОШЕВА ЗАГОНЕТКА

Август Густав Матош волио је да понекад задаје својим познаницима загонетке. Тако, једном приликом, затражи од свог пријатеља да погоди:

— У једну рупу уђеш, па двије изађеш, када ми слиш да си изашао, онда си тек унутра! Шта је то?

— Не знам — одговори упитани.

— Чакшире — објасни Матош.

ОД ИМЕНА ЈЕДНО СЛОВО

У вријеме шестојануарске диктатуре Густав Кркелц представљао се у једном друштву.

— Г. Кркелц, Г. Кркелц.

Неко из друштва запиша га како се он стварно зове.

— Од како је укинут Устав — одговори пјесник — од мог имена је остало само Г.

НИЈЕ СУЈЕВЈЕРАН

На питање да ли је сујевјеран, славни књижевник Марк Твен је одговорио:

— Никако! Бити сујевјеран — то доноси несрећу.

ДУГО ЂЕ ЧЕКАТИ

— Зашто немате дјеце? — пита дјевојчица свога стрица.

— Рода нам их још није донијела — одговара овако.

— Ако ви, стриче, будете чекали роду, она вам их неће никад донијети!

КАЗАЛИ СУ...

НАЈЉЕПША ХАЉИНА

СПИНОЗА: „Немој вјеровати у непрекидан успех. Кад све иде по твојим жељама, тада треба највише да се плашиш неуспјеха.“

*

ЛИВ УЛМАН: „Скромност је најљепша хаљина једне жене“.

*

ИПОЛИТ ТЕН: „Искрен човјек говори увијек истину, а паметан само у прави час“.

ИЗ ПРОШЛОСТИ НАШЕГ КРАЈА

ДРУГА РЕЗИДЕНЦИЈА ЦРНОГОРСКИХ ВЛАДИКА — Данила, Саве и Петра I — манастир Стјењевић је више од сто година био политички и културни центар Црне Горе. Као боравиште црногорских владика помиње се први пут прије нешто више од два и по вијека, када су 1714. године Турци спалили цетињски манастир. Владика Данило обновио је манастир, а његов наследник владика Сава подигао је цркву св. Тројице. У манастирској школи учитељевао је једно вријеме Доситеј Обрадовић кога је 1765. године владика Сава рукоположио за свештеника. Седамдесет година касније у манастиру је нашао гостопримство други великан наше културне историје Вук Караџић, када је 1835. године боравио у Црној Гори и Боки. На свом путу из Маина у црногорску историју, у Стјењевићима је угошћен Шћепан Мали... Владику, архијандриту, три калуђера и једног ђакона затекао је у манастиру аустријски пуковник Паулући чији је задатак био „да испита стање у Црној Гори и да о томе поднесе изјаву штаја аустријској влади“, која се није мирила с тим да два утврђена манастира — Стјењевићи и Подмаине — буду у рукама „једног непријатељског народа и његовог врло амбициозног старјешине“.

У Стјењевићима је 18. октобра 1798. године изгласан први црногорски законик. Прочитан је пред 400 учесника збора и прихваћен манифест руске царице Катарине, донесена одлука о протређивању пустолова Димитрија Вујића... Изасланик маршала Мармона, Павле Томић, више пута је навраћао у Стјењевиће, као и руски представници Станковски и Мазуревски... Ту је саслушаван, мучен, осуђен и, најверојатније, уморен опат Франо До-

лчи, који је пуних двадесет година био секретар Петра I... Гост Стјењевића био је један руски инжењер и дипломата Јегор Коваљевски, који је у својој књизи „Црна Гора и словенске земље“ дао сличнији опис манастира, називајући га народним чудом и највећом зградом Црне Горе.

У Стјењевићима, је, као дјечак, научио да чита и писне Петар I, који ће ту написати законик од 16 тачака и велики број посланица Которанима, Морачанима, Уксенима, Ришићанима, Збору паштровском, Ровцима, Црмничанима, Брђанима, Грбљанима, Бокељима, Озренићима, Катуњанима, Јуботинанима, па Црногорцима, Глavarима, острошком игуману Петронију, Народном суду, Радуловићима и Рајичевићима... Писао је, молио и преклињао и проклињао... Горо рио да „није тражио сопствене користи и течења него је оставио цркве и манастире, заборавио своју душу и здравље“ све радији за опште добро и слободу „без икакве хиле и лукавства, жељећи с правијем и чистијем срцем видјети вас и осталу браћу моју од непријатељског јарма и зулума ослобођене“.

Пошто је Аустрија настојала да на било који начин дође до Стјењевића и Подмаине и тако паралише Његошев утицај код Православних у Боки, послије других преговора, 1837. и 1838. године оба манастира продата су Аустрији за по 17.000 фиори на. А пошто су дошли у по-

сјед Стјењевићима, Аустријанци су претворили манастир у тврђаву. У Бокељском устанку Побори су 1869.

ЗБОРУ ПАШТРОВСКОМ

Двадесет петог јула 1794. године Петар I упутио је посланицу архимандриту Сави, другим свештеницима, сушћама, војводама и свим старјешинама збора па штровског у којој пише:

„Знати како се додогоди зло и несрћа и како Стјепа Лукшић синови убише Ива Дијановића и ранише Стјепка Стјепчеву и побјегоше с тога по свијetu како злонични, с оставише своје родитеље старе, дјецу луду и нејаку, која крива нијесу, на велике муке, да се скитају по тужијем кућама и улицама. Ја сам досле писао овје књиге од моје Ива Дијановића матери и стрицу и Стјепку Стјепчеву и свој њиховој својти, молећи с заклињајући свијех, да не би већ разурили те зидине од кућа Стјепа Лукшића жито што је било посјајено да не би потргли, и те несрће старе и разуриле свијех, да не би већ разурили те зидине од кућа Стјепе и Стјепчеву и њиховој својти, да те старе неће разурији и да те зидине од кућа не разурију и да већ престану чинити штете, доста су учинили. И који послуша, да му Бог да здравље и мир и свако добро и добру срећу, који ли не послуша и Бога се убојати не хоће, такви од силога и страшног имена Божија да буде проглед и да му погибне свака срећа и сваки напредак од његова дома и да са својим домом од крепке деснице Богије погине — с правим и послушним да буде Бог у помоћи“. И потпис: „Владика Петар — ваш доброжелатељ на службу“.

године ликвидирали аустријску посаду, а затим, пред повлачење, минирили и порушили тврђаву.

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ

Рибље уље

У свијету је од давнина позната љековитост рибљег уља. Оно се добија из јетре неких морских риба, а производи се највише у сјеверном дијелу Атлантског океана. Лофотска острва, сјеверна обала Норвешке, Исланд, Гренланд, Берингово море и обала Аљаске најстарији су центри где се најприје почело производити рибље уље. У медицини се примјењује, јер садржи A, D и E витамине, а осим њих још органски везани јод и бром. Квалитетно рибље уље мора имати најмање 600 међународних јединица A витамина и најмање 80 међународних јединица D витамина у једном граму. Због велике количине D витамина рибље уље се сматра као најбоље средство за лијечење и спречавање ракитиса. Као профилакса сматра се довољним ако се на дан даје дјеци 600 до 800 јединица витамина D, односно 1 — 2 кафене кашике рибљег уља. Такође, због садржаја A витамина, рибље уље се даје дјеци за јачање и рашићење. Блиједој и слабућавој дјеци, која немају апетит и често пате од упале грла и бронхитиса, исто тако ће много користити рибље уље. Оно олакшава правилно ницање зуба и помаже против квадрења зуба. Уопште, рибље уље се сматра једним од најбољих природних средстава за предохрани против различитих болести које угрожавају дјецу крајем зиме и почетком пролећа.

Др Војислав ФРАНИЧЕВИЋ